

РЕШЕНИЕ

№ 550

гр. Пазарджик , 28.06.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, XXVIII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ в
публично заседание на двадесет и пети юни, през две хиляди двадесет и първа
година в следния състав:

Председател: Мария Ненова

при участието на секретаря Мария Кузева
като разгледа докладваното от Мария Ненова Гражданско дело №
20205220103214 по описа за 2020 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Ищецът „Гарант Кредит Консулт“ ООД твърди, че между ответниците Б. Т. П. и СТ. Г. К. от една страна и третото неучастващо по делото лице „Лайт Кредит“ ООД от друга страна е бил сключен договор за заем № *** от *** г. Твърди, че като обезпечение на вземането по договора за заем между ищеца в качеството на гарант, заемодателя „Лайт Кредит“ ООД и ответниците – заематели е бил сключен договор за гаранция от *** г., по силата на който заемателите са се задължили да заплатят на гаранта възнаграждение в размер на 10 ежемесечни премии, всяка от които на стойност 120.03 лв., обезпечено със запис на заповед. Твърди, че ответниците не били заплатили нито една вноска по кредита в полза на заемателя и нито една месечна премия към ищеца по договор за гаранция. Поради това на 11.03.2019 г. заемателят „Лайт Кредит“ ООД уведомил ищеца, че активира гаранцията по договора за гаранция и претендира плащане на задълженията на ответниците към него в размер на 1 788.50 лв. На 19.03.2019 г. от страна на ищеца било извършено плащане по договора за гаранция на претендираната сума. Отделно от това твърди, че ответниците му дължат неплатено възнаграждение по договора за гаранция в размер на 1 200.30 лв. Твърди, че за посочените суми се е снабдил със заповед за изпълнение по чл. 410 от ГПК по ч.гр.д. № 2366/2020 г. по описа на Районен съд – Пазарджик, връчена на длъжниците при условията на чл. 47, ал. 5 от ГПК. Поради това моли да бъде установено в отношенията с ответниците, че му дължат солидарно сумата от 1 788.50 лв., представляваща извършено от ищеца

плащане по активирана гаранция поради неплащане на задълженията на ответниците по договор за заем, и сумата от 1 200.30 лв., представляваща неплатена част от възнаграждение по договор за гаранция, ведно със законната лихва върху тези суми, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение в съда. Претендира разноските в исковото и заповедното производство. Ангажира доказателства.

В срока по чл. 131, ал. 1 от ГПК ответниците Б. Т. П. и СТ. Г. К. чрез особения си представител адвокат Л. намират исковата молба за допустима, но неоснователна. Правят възражение за недействителност на договора за заем поради нарушаване на разпоредбите на чл. 11, т. 10 и т. 11 от ЗПК, както и поради заобикаляне на закона. Позовават се и на нарушаване на чл. 11, ал. 2 от ЗПК, тъй като не е конкретизирано кой от положените в общите условия подписи на кое лице (заемодател или заемополучател) принадлежи. Сочат нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК, тъй като в договора липсват условията за прилагането на лихвения процент и уточнение за базата, върху която се начислява той – дали върху целия размер на кредита или върху остатъчната главница, както и размер на лихвения процент на ден. Сочат нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, тъй като в общата дължима сума по договора не е включено допълнителното плащане по договора за гаранция, който съгласно чл. 3, ал. 2 от договора за заем е задължително условие за предоставянето му. Твърдят, че посочените в договора за заем годишен процент на разходите и обща дължима сума не отговарят на действителните такива, тъй като предварително е уговорено условие за предоставяне на обезпечение, за което се дължи възнаграждение, което реално увеличава печалбата на кредитора и представлява разход за потребителя. По този начин посочената в договора информация подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 от ЗПК и изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора. По тези съображения намират, че договорът за заем е недействителен на основание чл. 22 от ЗПК във връзка с чл. 26, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД. Поради недействителността на договора за заем считат, че е недействителен и тристранният договор за гаранция, който има акцесорен характер спрямо първия. Правят възражение за неравноправност на клаузата на чл. 3, ал. 2 от договора, тъй като води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца-гарант и потребителя-заемател и не отговаря на изискванията за добросъвестност. Считат, че същата не е индивидуално уговорена, тъй като договорът е бил изготвен предварително, което на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП води до нищожност на клаузата. Молят за отхвърляне на исковете.

Съдът като взе предвид доводите на страните и прецени поотделно и в съвкупност доказателствата по делото намира за установено следното:

Установява се от представения по делото и в оригинал договор за

паричен заем № ***, че на *** г. между заемотателя „Лайт Кредит“ ООД и заемателите Б. Т. П. и С.Т. Г. К. е сключен договор за заем, по силата на който заемотателят се е задължил да предостави на заемателите заемна сума в размер на 1 500 лв., а заемателите са се задължили солидарно да я върнат в срок от 10 месеца на месечни погасителни вноски, всяка от които в размер на 178.85 лв., при ГЛП в размер на 40 % и ГПР в размер на 48.82 %. Общата стойност на плащанията по договора е 1 788.50 лв., а датата на първа погасителна вноска – 13.03.2017 г. Съгласно чл. 3, ал. 2 от договора за заем заемната сума се предава при предоставяне на обезпеченията по чл. 6 от договора, а именно издаване на запис на заповед при съответното прилагане на чл. 34, ал. 2 от ЗПК и гарантиране от трето лице чрез сключване на договор за гаранция.

В изпълнение на клаузата на чл. 3, ал. 2 от договора за заем на *** г. между заемотателя „Лайт Кредит“ ООД, гаранта „Лайт Кредит Консулт“ ЕООД (понастоящем „Гарант Кредит Консулт“ ООД съгласно вписванията по партидата на дружеството в ТРРЮЛНЦ) и заемателите Б. Т. П. и С.Т. Г. К. е сключен договор, с който гарантът се е задължил да отговаря пред заемотателя за изплащане на задълженията на заемателите по договора за заем в случай, че заемателите не извършват дължимите и изискуеми плащания по заема в техния пълен размер в продължение на шест седмици. Съгласно чл. 3.1. за предоставената гаранция заемателите дължат възнаграждение от 10 ежемесечни премии в размер на 120.03 лв., които се дължат и заплащат заедно (на същата дата) със съответните месечни погасителни вноски по заема. Клаузата на чл. 3.2. от договора предвижда, че платените премии са окончателни и не подлежат на връщане, независимо дали гаранцията бъде или не ефектирана, както и независимо дали са усвоени всички средства по заема, и независимо от възможността срокът и/или размерът на заема да бъдат променени, в т.ч. чрез предплащане, реструктуриране и други промени към договора за заем. Съгласно чл. 5 от договора гарантът поема отговорността си по гаранцията при постъпване при гаранта на писмено уведомление от страна на заемотателя, с което той декларира, че заемателите не са изпълнили свои задължения по договора за заем, придружено с писмени доказателства за изпълнение на условията на чл. 2 от договора за гаранция. Според чл. 6 от договора в случай на активиране на гаранцията, гарантът има правото да извършва частични плащания или да погаси заема изцяло. В случай, че гарантът извърши каквото и да е плащане по гаранцията, същият има право да встъпи в правата на заемотателя спрямо заемателите.

Заемотателят е уведомил гаранта за неизпълнение на задълженията на заемателите на 11.03.2019 г. и е направил искане за плащане на сума в размер на 1 788.50 лв.

Сумата е преведена на заемотателя с платежно нареждане от 19.03.2019

г.

Съгласно приетото по делото и неоспорено от страните заключение на съдебно-икономическа експертиза заемната сума от 1 500 лв. е изплатена на заемателя Б. Т. П. на 14.02.2017 г., както следва: сумата от 973.80 лв. му е преведена по сметка IBAN *** в „Интернешънъл Асет Банк“ АД, а сумата от 526.20 лв. е усвоена като рефинансиране по предходен заем на заемателя. По договора за заем няма направени погасителни вноски от заемателите и сумата в размер на 1 788.50 лв. е изцяло дължима. Извършеното на 19.03.2019 г. плащане от „Лайт Кредит Консулт“ ЕООД на „Лайт кредит“ ООД на сумата от 1 788.50 лв. е отразена в счетоводството на ищеца, като с получената сума е дебитирана сметка 503 „Разплащателна сметка“ и кредитирана сметка 492 „Разчети по гаранция“ – аналитична партида „Б. Т. П./***“.

За обезпечаване на задълженията по договора за заем заемотоделателят Б. Т. П. е издал запис на заповед за сумата от 1 788.50 лв., а по договора за гаранция – за сумата от 1 200.30 лв.

При така установените правнорелевантни факти съдът приема следното от правна страна:

Производството е по реда на чл. 422 от ГПК.

Налице са процесуалните предпоставки за съществуване и надлежно упражняване на правото на иск, предявен по реда на чл. 422 от ГПК, тъй като в полза на ищеца е издадена заповед за изпълнение по реда на чл. 410 от ГПК, връчена на длъжниците по реда на чл. 47, ал. 5 от ГПК, а исковата молба е предявена в едномесечния срок по чл. 415, ал. 1 от ГПК.

Предмет на делото са субективно и обективно съединени установителни искове с правно основание чл. 79, ал. 1 от ЗЗД за съществуване на вземания, представляващи възнаграждение по договор за гаранция и извършено плащане от гаранта в полза на заемотоделателя по активирана гаранция.

Основателността на исковете предполага съществуване на валидно облигационно правоотношение между третото неучастващо по делото лице „Лайт Кредит“ ООД и ответниците по договор за кредит, по който кредиторът е изпълнил задължението си да предостави на заемателя отпуснатата сума, съществуване на валидно облигационно правоотношение по договор за гаранция и изплащане от ищеца на „Лайт Кредит“ ООД на претендираната сума, представляваща неизпълнение на задълженията на ответниците по договора за кредит. Осъществяването на тези обстоятелства следва да бъде установено от ищеца при условията на пълно и главно доказване.

Ответниците чрез особения си представител са направили възражения за нищожност на договора за гаранция поради противоречие със закона и заобикаляне на закона, които са с правно основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД във

връзка с чл. 22 от ЗПК.

На основание чл. 7, ал. 3 от ГПК съдът следи служебно за наличие на неравноправни клаузи в договори, сключени с потребители.

Договорът за заем, сключен между „Лайт Кредит“ ООД и ответниците, има характеристиките на договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9, ал. 1 от ЗПК. Като такъв договорът трябва да отговаря на особените изисквания на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 от ЗПК под угрозата от недействителност съгласно чл. 22 от ЗПК.

Съгласно чл. 22 от ЗПК във връзка с чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК договорът за потребителски кредит е недействителен, ако не са посочени приложимият лихвен процент и условията за прилагането му. В случая в договора за заем е посочено, че ГЛП е фиксиран на 40.00 %. Не са посочени обаче условията за прилагането му. Липсва уточнение за базата, върху която се начислява лихвеният процент, както и размер на лихвения процент на ден. По този начин не става ясно как се разпределя лихвеният процент във времето – върху цялата дължима главница или върху остатъчната главница. Също така в договора не е отбелязано какъв е общият размер на дължимата за срока на договора възнаградителна лихва и съотношението ѝ с главницата по кредита, за да може да се прецени при какви условия е приложен лихвеният процент и дали същият отговаря на посочения от кредитора фиксиран размер.

При сключване на договора не е спазено също така изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК. Разпоредбата сочи, че договорът трябва да съдържа ГПР по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. Според съдържащото се в § 1, т. 2 от ДР на ЗПК легално определение на понятието „обща сума, дължима от потребителя“ същата представлява сборът от общия размер на кредита и общите разходи по кредита на потребителя, които пък представляват всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия.

Като обща дължима сума по договора за заем е посочена сумата от 1 788.50 лв., но в същата не е включено допълнителното плащане от 1 200.30 лв. по договора за гаранция, който съгласно чл. 3, ал. 2 от договора за заем е задължително условие за предоставянето на заемната сума. С това

допълнително плащане се покриват разходи, които са свързани с договора за кредит, поради което стойността му следва да бъде включена в ГПР съгласно чл. 19, ал. 1 от ЗПК. При включване на възнаграждението по договора за гаранция в размера на ГПР същият би надхвърлил законовото ограничение, съдържащо се в чл. 19, ал. 4 от ЗПК, доколкото възнаграждението за гаранцията възлиза на 80.02 % от размера на заема.

Посочването в договора на стойност на ГПР и обща дължима сума, които не отговарят на действителните такива, а са по-ниски, представлява невярна информация, която следва да се окачестви като нелоялна и по-конкретно заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 4 от ЗЗП във връзка с чл. 68д, ал. 1 от ЗЗП. Тя подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 от ЗПК и изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора. В този смисъл клаузата за размера на ГПР е неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 19 от ЗЗП. На основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП клаузата е нищожна, тъй като по делото липсват данни да е индивидуално уговорена. Напротив от начина, по който е представено съдържанието на договора, може да се предположи, че същият е бил изготвен предварително от търговеца и в този вид е бил предложен на потребителите. Поради това когато са сключвали договора, ответниците не са имали възможност да влияят върху съдържанието му.

Клаузата на чл. 3, ал. 2 от договора за заем е неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 20 във връзка с чл. 143, ал. 1 от ЗЗП. Същата въвежда като задължително условие за предоставяне на заема предоставяне на обезпечение от заемателите. При това видът на обезпечението е точно определено в договора – запис на заповед и договор за гаранция, като на потребителите не е предоставена никаква възможност сами да изберат вида на обезпечението, нито да сключат договора без обезпечение. Това накърнява изискванията на добросъвестността, поставя потребителите в по-неблагоприятно положение в сравнение с търговеца, утежнява значително поетото от тях задължение и не ги защитава като по-слаба страна в правоотношението. Надмощието на търговеца е още по-видимо като се има предвид, че гарантът и заемотателят са свързани лица. Съгласно вписванията в ТРРЮЛНЦ в различни периоди от време двете търговски дружества са имали един и същи управител, имат един и същи съдружник и едно и също седалище и адрес на управление. Това води до извода, че за сключване на договора за гаранция заемателите са били насочени от заемотателя към точно определено дружество-гарант.

Непредоставянето на обезпечение само по себе си не води до никакви вреди за заемотателя. Такива биха възникнали едва при неизпълнение на задължението на заемателите за връщане на заемната сума и невъзможност за удовлетворяване от имуществото им. Този риск следва да се съобрази от кредитора към момента на сключване на договора и да намери отражение при

вземане на решение за отпускане на заема и параметрите, при които да стане това. Вместо това предварително е уговорено условие за предоставяне на обезпечение, за което се дължи възнаграждение, а дължимите плащания са разсрочени и включени в месечните погасителни вноски по договора за заем. По този начин възнаграждението по договора за гаранция реално увеличава печалбата на кредитора, защото при заплащане на всички задължения се реализира една допълнителна сума, представляваща сигурна печалба предвид погасяването както на заема, така и на възнаграждението за гаранция.

По тези съображения и с оглед разпоредбата на чл. 22 от ЗПК съдът намира договорът за заем за недействителен.

Неговата недействителност влече след себе си и недействителността на договора за гаранция. Той има акцесорен характер спрямо договора за заем и не може да съществува самостоятелно, тъй като служи за обезпечаване на задълженията по договора за заем. Доколкото липсват задължения, които да бъдат обезпечени, договорът за гаранция е сключен без правно основание, което го прави нищожен по смисъла на чл. 26, ал. 2 от ЗЗД.

Неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 20 във връзка с чл. 143, ал. 1 от ЗЗП е клаузата на чл. 3.1. от договора за гаранция, предвиждаща заплащане на възнаграждение за предоставяне на гаранция. Уговорката внася значително неравноправие в правоотношението, а престациите на страните са явно нееквивалентни – дружеството-гарант поема задължение да отговаря за задълженията на заемателите в общ размер на 1 788.50 лв., срещу което заемателите заплащат възнаграждение в размер на 1 200.30 лв., което представлява 80.02 % от размера на заема. При това отговорността на гаранта може изобщо да не бъде реализирана, ако заемателите изпълняват задълженията си по договора за заем, но въпреки това ще следва да заплатят възнаграждение на гаранта. Освен това активирането на гаранцията зависи изцяло от преценката на заемотателя, което означава, че дори и да не получи изпълнение по договора за заем, имуществената отговорност на гаранта може да не бъде ангажирана. По този начин клаузата на практика прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на заемотателя, който е финансова институция, занимаваща се по занятие с дейност по кредитиране, за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията му.

Неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 15 от ЗЗП е и клаузата на чл. 3.2. от договора за гаранция, предвиждаща, че платеното от заемателите възнаграждение не подлежи на връщане, дори и в случай на надлежно изпълнение от тяхна страна на задълженията им по договора за заем, в който случай гаранцията няма да бъде активирана, както и дори да не са усвоени всички средства по заема. Така уговорена клаузата налага на заемателите да заплатят възнаграждение по договора за гаранция без възможност платеното

да им бъде върнато, дори и в случай, че търговецът-заемодател не изпълни задължението си да предостави заемната сума.

По делото не са ангажирани доказателства посочените клаузи да са индивидуално уговорени с ответниците, а и от вида на договора за гаранция може да се направи извод, че е предварително изготвен от търговеца и при сключването му ответниците не са могли да влияят на съдържанието му. Поради това на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП тези клаузи са нищожни. По аргумент от противното от чл. 146, ал. 5 от ЗЗП и с оглед общото правило на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД съдът намира, че нищожността на клаузата на чл. 3.1. от договора за гаранция води до нищожност на самия договор, тъй като не би могло да се предположи, че гарантът, който е търговско дружество, би поел задълженията по договора за гаранция безвъзмездно, без да очаква заплащане на възнаграждение.

Нищожният договор не може да породи правни последици, в т.ч. задължение за заемателите да заплатят възнаграждение на гаранта, както и задължение за последния да плати на заемодателя непогасените задължения на заемателите. Поради това плащането на гаранта в полза на заемодателя е било лишено от основание, но доколкото е направено в полза на заемодателя, то последният, а не заемателите дължат връщането му. Заемателите от своя страна дължат връщане на чистата стойност на кредита съгласно изричната разпоредба на чл. 23 във връзка с чл. 22 от ЗПК, но не на ищеца-гарант, а на заемодателя, който им е предоставил сумата.

По изложените съображения съдът намира, че следва да бъде отречена дължимостта на претендираните от ищеца вземания, а исковете като неоснователни следва да бъдат отхвърлени.

На основание чл. 78, ал. 3 от ГПК ответниците имат право да им бъдат присъдени разноските по делото с оглед отхвърляне на исковата претенция, но искане за това не е направено, нито има данни ответниците да са направили разноски по делото.

Така мотивиран Районен съд – Пазарджик

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Гарант Кредит Консулт“ ООД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр. П***, ул. „П****“ № ***, ет. *** представлявано от управителя А*** Д*** А***ов, против Б. Т. П., ЕГН ***** и СТ. Г. К., ЕГН ***** и двамата от гр. П***, ул. С*** К****“ № ***** искове за признаване за установено в отношенията между страните, че ответниците дължат солидарно на ищеца сумата от 1 788.50 лв., представляваща плащане по активирана гаранция поради неизпълнение на задълженията на ответниците по договор за заем № *** от *** г., и сумата от

1 200.30 лв., представляваща неплатена част от възнаграждение по договор за гаранция от 13.02.2017 г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение в съда, за които суми е издадена заповед за изпълнение по реда на чл. 410 от ГПК по ч.гр.д. № 2366/2020 г. по описа на Районен съд – Пазарджик.

Решението може да се обжалва пред Окръжен съд – Пазарджик в двуседмичен срок от съобщаването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пазарджик: _____